

KESKKONNAMINISTEERIUM

Viron meristrategian toimenpideohjelma 2022–2027

Ympäristövaikutusten strategisen arviointiraportin (SOVA) yhteenvedo

Strategisen suunnitteludokumentin koostaja: Ympäristöministeriö

SOVA:n suorittaja: OÜ Alkranel

SOVA:n johtava asiantuntija: Alar Noorvee

Tartto 2022

tulee suotuisa vaikutus muiden strategisten kehitysdokumenttien (esim. maakuntasuunnitelmat; Viron merialueen suunnitelma) toteutuksessa. Lisäksi suunniteltavat tutkimukset auttavat saamaan uutta ja ajantasaista tietoa merenpohjaan liittyvien kohteiden (ml hylt) olemassaolosta ja tilasta (ml vaarallisuudesta).

Ehdotukset:

- Meristrategian toimenpideohjelman toimenpiteen – *Merenpohjan eheyden häirinnän tai hävittämisen kompensatiotoimenpiteiden kehitys* – toteutuksessa kehitetään ja toteutetaan toimenpidepaketti kompensoimaan merenpohjan häirintää ja elinympäristön hävittämistä erilaisten kehitys- ja muiden toimien puitteissa. Toimenpidepaketin yhtenä tavoitteena on taata mahdollisimman pieni merenpohjan häirintä ja entisen tilan palautus käytön jälkeen. Luonnonsuojelullisten arvojen lisäksi merenpohja on suoraan sidoksissa myös kulttuuriperintöön, ml hylt, jotka voivat olla myös elinympäristöjä. Joten toimenpiteen toteutuksessa on tärkeää ottaa huomioon myös vedenalaisen kulttuuriperinnön olemassaolo (jo tiedossa olevat hylt on nähtävissä hylkyrekisterissä) ja säilytys.

Vaikutus ilmastonmuutokseen sopeutumisessa

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen kehityssuunnitelma tuo esiin, että *meriympäristön riippuvuuden vähentämiseen ilmasto-oloista ja ilmastonmuutoksesta tulevien ympäristövaikutusten suurenemisen minimoimiseen, on ensin tarpeen taata meriympäristön hyvä tila. Ilmastonmuutoksesta tuleviin ympäristömuutoksiin ja niiden lievittämiseen liittyen on meriympäristön hyvän tilan takaamiseksi tarpeellisia sekä sääntelevät toimenpiteet että suunnitelmat ja täydentävät tutkimukset.* Toimenpideohjelman toimenpiteiden tavoite on meriympäristön hyvän tilan saavuttaminen. Jotta kaikki toimenpiteet auttaisivat suuremmalla tai vähemmällä määrällä, suuremmalla tai epäsuuremmalla tavalla ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

Ilmastonmuutokset tapahtuvat pitkäaikaisessa mittakaavassa. Sama koskee myös suunniteltavien toimenpiteiden toteutusta eli toimenpiteiden vaikutus tapahtuu pitkäaikaisessa mittakaavassa. Oleellista on, että toimenpideohjelman toimenpiteiden kehityksessä on otettu huomioon mahdollisten ilmastonmuutosten esiintyminen ja toimenpiteitä on mahdollista säätää tarvittaessa suunniteltavien tutkimus- ja seurantatulosten mukaan.

Kumulatiiviset vaikutukset

Toimenpideohjelman toimenpiteiden asetustavoite on meriympäristön hyvän tilan saavuttaminen. Joten yleisellä tasolla toimenpiteiden toteutuksella on luontoympäristölle suotuisa kumulatiivinen vaikutus. Näin ollen toimenpiteiden toteutuksella on vaikutus ennen kaikkea pitkäaikaisessa mittakaavassa.

Toimenpiteiden toteutuksessa on nähtävissä suotuisa kumulatiivinen vaikutus pääasiassa kalalajipopulaatioiden elinvoimaisuuden säilytyksessä, merenpohjan kuin elinympäristön ja siihen liittyvien lajien säilymisessä ja meriroskan vähentämisessä ja hyvinvoinnin suurentamisessa. Toimenpiteet mahdollistavat myös löytää ja ottaa huomioon jo tiedossa olevan vedenalaisen kulttuuriperinnön ja asettaa tarvittaessa ehdot kulttuuriperinnön säilyttämiseksi.

Koska suuri osa ravinnekuormituksesta tulee mantereelta, on vesihuoltosuunnitelmassa määrättyjen toimenpiteiden toteutus tärkeää, millä on puolestaan yhdessä

toimenpideohjelman toimenpiteiden kanssa suotuisa kumulatiivinen vaikutus meriympäristön tilaan.

Rajat ylittävä vaikutus

SOVA:n ohjelman koostamisaikana tiedossa olevien asianhaarojen perusteella oletettiin, että Viron meristrategian toimenpideohjelman 2022–2027 uusien toimenpiteiden toteutuksessa voi esiintyä valtion rajat ylittävä vaikutus, minkä vuoksi yhteistyössä Ympäristöministeriön kanssa kysyttiin mielipiteitä SOVA:n ohjelmasta yhteisen merirajan omaavilta naapurivaltiolta – Latviasta, Ruotsista, Suomesta ja Venäjältä. Viron meristrategian toimenpideohjelman koostamisen ja ympäristövaikutuksen strategisen arvioinnin aloittamisesta tiedotettiin myös muita Itämeren alueen valtioita.

Meristrategian toimenpideohjelman suunnitellut toimenpiteet on suunnattu meriympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi. Vaikka toimenpiteet on suunnattu Viroon rajoittuvan merialueen tilan parantamiseen, tulee meriekosysteemistä kuin kokonaisuudesta suotuisat vaikutukset myös Viron merialuetta kauemmas. Esimerkiksi kalojen kutualojen ja vaellusolosuhteiden parantaminen auttaa vastaavien lajien suotuisaan tilaan kokonaisuutena. Viron mantereelta tulevien ravinteiden ja roskan määrän vähentämisellä on myös suotuisa vaikutus Itämereen kokonaisuutena. Itämeren kuin kokonaisuuden hyvän tilan saavuttamisessa on tärkeää kansainvälinen yhteistyö, jonka edistäminen on toimenpidesuunnitelmassa suunniteltu toimenpide.

Toimenpidesuunnitelmassa suunniteltujen uusien toimenpiteiden toteutuksessa ei ole nähtävissä oleellista epäsuotuisaa ympäristövaikutusta Viron ulkopuolella eikä KeHJS § 46 (Rajat ylittävän ympäristövaikutuksen arvioinnin ero) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY artikla 7 (Rajat ylittävät konsultaatiot) merkityksessä oleellista vaikutusta toisen valtion ympäristöön oleteta.

Seuranta ja jälkiarvioinnin kuvaus

Ympäristöseuranta on ympäristötilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden jatkuvaa seuraamista, johon kuuluu ympäristöhavainnointit ja -analyysit ja havainnointitietojen käsittely. Korkeammassa strategisissa dokumenteissa on ehdollisesti mahdollista seurata myös pystytettyjen tavoitteiden täyttämistä. SOVA:n kohteen luonne huomioon ottaen voidaan tässä tapauksessa puhua kahdesta seurannasta: ympäristöseuranta ja kehitysdokumenttien suorituskyvyn seuranta. Seurantatoimenpiteiden tavoite on varmistaa aikaisin, tuleeko strategisten suunnitteludokumenttien toteutuksesta oleellista ympäristövaikutusta ja kehittää epäsuotuisia ympäristövaikutuksia välttävät ja lievittävät toimenpiteet (KeHJS § 42 p. 10).

Toimenpidesuunnitelmassa ei suunnitella toimenpiteitä, joiden toteutuksella olisi epäsuotuisia vaikutuksia. Joten SOVA:n asiantuntijaryhmä ei ennakoisi täydentäviä seurantatoimenpiteitä negatiivisen ympäristövaikutuksen arviointiin ja minimointiin.

Meristrategian toteutus tapahtuu kuusivuotisinä sykleinä, jossa yksi sykli koostuu kolmesta pääetapistä: 1. etappi – merialueen tilan arviointi ja tavoitteiden laatiminen, 2. etappi – merialueen seurantaohjelman kehittäminen ja toteuttaminen ja 3. etappi – meren toimenpideohjelman koostaminen ja toteuttaminen. Jokainen meristrategian edellä mainittu etappi päivitetään kuuden vuoden välein. Toimenpideohjelman suorituskyvyn seuranta tehdään seurantaohjelman toteutuksen ja seurannan meriympäristön tilan arvioinnin kautta.

Merialueen seurantaohjelman tavoite on kerätä tietoja Viron merialueen ympäristötilan määräaikaiseen arviointiin ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden saavuttamisen tai saavuttamattomuuden seuraamiseksi ja meristrategian toimenpideohjelman tehokkuuden arvioimiseksi. Meristrategian Merialueen seuranta- ja tietojenkeräysohjelma 2021–2026 on täten riittävä, jotta meristrategian seurantaa voidaan tehdä.